

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 2016 r.

**w sprawie minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi
w ośrodku²⁾**

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. poz. 266) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ośrodki są zaprojektowane w sposób uwzględniający potrzeby fizjologiczne i etologiczne utrzymywanych w nich zwierząt.

2. Ośrodki są zabezpieczone przed:

- 1) dostępem osób trzecich;
- 2) dostępem innych zwierząt;
- 3) ucieczką utrzymywanych w nich zwierząt.

3. Powierzchnie ścian i podłóg w ośrodku są wykonane z materiałów:

- 1) odpornych na uszkodzenia mechaniczne powodowane przez zwierzęta oraz środki przeznaczone do oczyszczania;
- 2) nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt;
- 3) z którymi kontakt nie powoduje zranień zwierząt.

4. Pomieszczenia, w których utrzymywane są zwierzęta, są:

- 1) wykonane z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt;
- 2) zaprojektowane i wykonane w sposób zapobiegający możliwości okaleczenia zwierząt;
- 3) wykonane z materiałów odpornych na techniki czyszczenia i odkażania, z wyjątkiem pomieszczeń, które nie mogą być ponownie wykorzystywane;
- 4) wyposażone w miejsce odpoczynku, które posiada cechy miejsca odpoczynku dla zwierząt występującego w naturalnym środowisku danego gatunku zwierząt, dostępne dla wszystkich zwierząt.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża załącznik III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010, str. 33).

5. Konstrukcja podłóg w pomieszczeniach dla zwierząt jest przystosowana do danego gatunku i wieku zwierząt oraz umożliwia łatwe usuwanie odchodów.

6. Wyposażenie i urządzenia w ośrodku są zabezpieczone w sposób uniemożliwiający zranienie zwierząt.

§ 2. W ośrodku wyodrębnia się pomieszczenia:

- 1) przeznaczone do utrzymywania zwierząt;
- 2) laboratoryjne, umożliwiające wykonywanie testów diagnostycznych, sekcji zwłok lub pobieranie próbek do badań laboratoryjnych wykonywanych poza tym pomieszczeniem;
- 3) wykorzystywane do wykonywania ogólnych i specjalistycznych procedur, w przypadku gdy wykonywanie procedur lub obserwacji jest niepożądane w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta;
- 4) przeznaczone do izolowania nowo pozyskanych zwierząt do momentu ustalenia ich stanu zdrowotnego oraz określenia i zminimalizowania potencjalnych zagrożeń dla zdrowia pozostałych zwierząt;
- 5) przeznaczone do izolacji zwierząt rannych lub chorych;
- 6) przeznaczone do przeprowadzania procedur chirurgicznych w warunkach aseptycznych wraz z zapleczem umożliwiającym opiekę pooperacyjną;
- 7) techniczne, w tym magazynowe.

§ 3. 1. W pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta, zarządzający ośrodkiem zapewnia:

- 1) utrzymanie obiegu powietrza, poziomu kurzu i stężenia gazów na poziomie nieszkodliwym dla utrzymywanych zwierząt poprzez izolację, ogrzewanie i wentylację tych pomieszczeń;
- 2) temperaturę oraz poziom wilgotności dostosowane do utrzymywanych gatunków i grup wiekowych zwierząt;
- 3) oświetlenie umożliwiające zaspokajanie biologicznych potrzeb zwierząt i odpowiednie warunki pracy personelowi, w przypadku gdy dostęp do światła naturalnego nie zapewnia cyklu dzień/noc.

2. Oświetlenie w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta:

- 1) umożliwia wykonywanie czynności hodowlanych i kontrolę zwierząt;
- 2) jest dostosowane intensywnością i regularnością cykli do oświetlenia występującego w naturalnym środowisku danego gatunku zwierząt;

3) jest dostosowane do wrażliwości na światło - w przypadku zwierząt albinotycznych.

3. Poziom hałasu, w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta, w tym ultradźwięków, nie może niekorzystnie oddziaływać na dobrostan zwierząt.

4. Stosowane w ośrodkach systemy alarmowe emitują dźwięki pozostające poza zakresem słyszalności zwierząt, o ile nie uniemożliwia to odbierania sygnałów alarmowych przez ludzi.

5. Pomieszczenia, w których utrzymywane są zwierzęta, mogą być wyposażane w izolację akustyczną i materiały dźwiękochłonne.

6. Zwierzęta mogą być utrzymywane stale poza pomieszczeniami w ośrodku, jeżeli warunki klimatyczne nie powodują u nich dystresu.

7. Nie utrzymuje się w jednym pomieszczeniu:

- 1) zwierząt wymagających różnych warunków środowiskowych;
- 2) zwierząt wykazujących wobec siebie zachowania agresywne, a dodatkowo, w przypadku gatunków antagonistycznych, zwierzętom uniemożliwia się kontakt wzrokowy, zapachowy lub głosowy.

§ 4. 1. Pomieszczenia magazynowe w ośrodku:

- 1) projektuje się, użytkuje i utrzymuje w sposób niewpływający na pogorszenie jakości karmy i ściółki;
- 2) zabezpiecza się przed dostępem szkodników i owadów.

2. Materiały, które mogą być skażone lub niebezpieczne dla zwierząt lub personelu, przechowuje się oddzielnie.

3. W pomieszczeniach technicznych w ośrodku strefy przeznaczone do czyszczenia i mycia dostosowuje się rozmiarami do zainstalowania sprzętu koniecznego do odkażania i czyszczenia używanego wyposażenia. Czyszczenie przeprowadza się w sposób uniemożliwiający skażenie lub zanieczyszczenie oczyszczonego wyposażenia.

4. W ośrodkach zapewnia się warunki sanitarne w zakresie składowania oraz bezpiecznego unieszkodliwiania zwłok i odpadów zwierzęcych.

§ 5. 1. Zarządzający ośrodkiem zapewnia:

- 1) w zakresie warunków technicznych:
 - a) zasilanie awaryjne podtrzymujące podstawowe funkcje urządzeń elektrycznych i mechanicznych oraz oświetlenie awaryjne i system alarmowy w ośrodku,

- b) systemy grzewcze i wentylacyjne wyposażone w urządzenia monitorujące i alarmowe,
 - c) sporządzenie instrukcji postępowania w sytuacjach awaryjnych i umieszczenie jej w widocznych miejscach;
- 2) w zakresie utrzymywania:
- a) stałe grupy zwierząt złożone ze zgodnie współżyjących osobników, z wyjątkiem zwierząt o naturze samotniczej,
 - b) w wyjątkowych przypadkach utrzymywanie zwierząt pojedynczo, jeżeli zostanie zachowany kontakt wzrokowy, słuchowy, węchowy lub dotykowy z innymi zwierzętami,
 - c) monitorowanie zwierząt wprowadzanych lub ponownie wprowadzanych do ustalonych grup, w celu uniknięcia problemów związanych z nieodpowiednim dobraniem zwierząt i zaburzeniem relacji w grupie,
 - d) przestrzeń dostosowaną do danego gatunku, grupy wiekowej i stanu fizjologicznego, umożliwiającą zwierzętom realizację naturalnych zachowań,
 - e) wzbogacenie warunków bytowania zwierząt, które pozwoli im na obniżenie poziomu stresu,
 - f) dokonywanie regularnych przeglądów i aktualizacji metod wzbogacania warunków bytowania zwierząt,
 - g) stosowanie karmy dla zwierząt:
 - pozbawionej zanieczyszczeń oraz posiadającej walory smakowe atrakcyjne dla danego gatunku,
 - produkowanej, przygotowywanej i podawanej przy zastosowaniu środków i surowców, które minimalizują wystąpienie skażenia chemicznego, fizycznego i mikrobiologicznego,
 - odpowiadającej potrzebom żywieniowym i behawioralnym zwierząt pod względem formy, zawartości i sposobu podawania,
 - pakowanej, transportowanej i przechowywanej w sposób zapobiegający skażeniu, zepsuciu lub uszkodzeniu,
 - h) regularne czyszczenie, a w razie konieczności odkażanie, wszystkich urządzeń wykorzystywanych do karmienia zwierząt,
 - i) swobodny dostęp do karmy dla każdego zwierzęcia i przestrzeń ograniczającą rywalizację o pożywienie,

- j) ciągły dostęp do nieskażonej wody,
- k) regularne kontrolowanie, serwisowanie oraz czyszczenie systemów poidel automatycznych w celu zapewnienia ich sprawności,
- l) ściółkę lub legowiska spełniające potrzeby bytowe danego gatunku, wraz z materiałami do budowy gniazd lub rozrodu dla zwierząt hodowlanych,
- m) suche i czyste miejsca snu zwierząt, jeżeli wynika to z ich potrzeb biologicznych,
- n) środki ostrożności w celu zminimalizowania zagrożenia zalaniem wodą - w przypadku stosowania klatek z podłogami pełnymi.

2. Zwierzęta są kontrolowane co najmniej raz dziennie przez osobę, o której mowa w art. 20 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, w sposób zapewniający zidentyfikowanie wszystkich chorych lub rannych zwierząt i podjęcie działań stosownych do zaistniałych okoliczności.

§ 6. W przypadku, gdy cel doświadczenia tego wymaga, zwierzęta gospodarskie mogą być utrzymywane zgodnie z przepisami określonymi w:

- 1) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 344 i 1157 oraz z 2011 r. poz. 1652);
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 778 oraz z 2015 r. poz. 1516).

§ 7.1. Minimalne warunki, jakie powinny spełniać ośrodki w zakresie utrzymywania, zagęszczenia i opieki nad zwierzętami poszczególnych gatunków w miejscach ich utrzymywania, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Zakres temperatury w pomieszczeniach dla zwierząt określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. Zalecany okres kwarantanny dla niektórych gatunków zwierząt określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

4. Minimalne warunki utrzymywania ryb w ośrodkach określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.³⁾

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców (Dz. U. poz. 368), które na podstawie art. 82 ust. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych i edukacyjnych (Dz. U. poz. 266) utraciło moc z dniem 31 grudnia 2016 r.

MINIMALNE WARUNKI, JAKIE POWINNY SPEŁNIAĆ OŚRODKI W ZAKRESIE UTRZYMYWANIA, ZAGĘSZCZENIA I OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW W MIEJSCACH ICH UTRZYMYWANIA

1. Myszy, szczury, myszokoczki, chomiki i świnki morskie

Tabela 1.1.

Myszy

Podmiot zarządzający ośrodkiem	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
Użytkownik	do 20	330	60	12
	ponad 20 do 25	330	70	12
	ponad 25 do 30	330	80	12
	ponad 30	330	100	12
Hodowca		330 Dla pary monogamicznej (stada niekrewniacze/ szczepy wsobne) lub trio (szczepy wsobne). Każdej dodatkowej samicy z młodymi należy zapewnić dodatkowo 180 cm ² .		12
Hodowca ^(**) Przy powierzchni pomieszczeń - 950 cm ²	poniżej 20	950	40	12
Hodowca Przy powierzchni pomieszczeń - 1 500 cm ²	poniżej 20	1 500	30	12

(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

(**) Młode myszy po odstawieniu od matek można utrzymywać w większych zagęszczeniach przez krótki okres po odstawieniu do momentu rozdzielania, pod warunkiem że zwierzęta utrzymywane są w większych pomieszczeniach z odpowiednim urozmaiceniem i powyższe warunki utrzymywania zwierząt nie skutkują naruszeniem dobrostanu zwierząt, takim jak: podwyższony poziom agresji, zachorowalności lub śmiertelności zwierząt, wykształcenie zaburzeń behawioralnych, lub reakcji fizjologicznych i behawioralnych na stres.

Tabela 1.2.

Szczury

Podmiot zarządzający ośrodkiem	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
Użytkownik ^(**)	do 200	800	200	18
	ponad 200 do 300	800	250	18
	ponad 300 do 400	800	350	18
	ponad 400 do 600	800	450	18
	ponad 600	1 500	600	18
Hodowca		800 Matka z młodymi. Każdemu dodatkowemu dorosłemu osobnikowi wprowadzonemu na stałe do pomieszczenia należy zapewnić dodatkowo 400 cm ² .		18
Hodowca ^(***) Przy powierzchni pomieszczeń - 1 500 cm ²	do 50	1 500	100	18
	ponad 50 do 100	1 500	125	18
	ponad 100 do 150	1 500	150	18
	ponad 150 do 200	1 500	175	18
Hodowca ^(***) Przy powierzchni pomieszczeń - 2 500 cm ²	do 100	2 500	100	18
	ponad 100 do 150	2 500	125	18
	ponad 150 do 200	2 500	150	18

^(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

^(**) W przypadku badań długoterminowych, gdy dostępna przestrzeń na jedno zwierzę zmniejsza się pod koniec badania poniżej wartości podanych powyżej, priorytetem jest utrzymanie stabilnych struktur społecznych wśród zwierząt.

^(***) Młode szczury po odstawieniu od matek można utrzymywać w takich większych zagęszczeniach przez krótki okres po odstawieniu do momentu rozdzielenia, pod warunkiem że zwierzęta utrzymywane są w większych pomieszczeniach z odpowiednim urozmaiceniem i powyższe warunki utrzymywania zwierząt nie

skutkują naruszeniem dobrostanu zwierząt, takim jak: podwyższony poziom agresji, zachorowalności lub śmiertelności zwierząt, wykształcenie zaburzeń behawioralnych, lub reakcji fizjologicznych i behawioralnych na stres.

Tabela 1.3.

Myszokoczki

Podmiot zarządzający ośrodkiem	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
Użytkownik	do 40	1 200	150	18
	ponad 40	1 200	250	18
Hodowca		1 200 Para monogamiczna lub trio z młodymi		18

^(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

Tabela 1.4.

Chomiki

Podmiot zarządzający ośrodkiem	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
Użytkownik	do 60	800	150	14
	ponad 60 do 100	800	200	14
	ponad 100	800	250	14
Hodowca		800 Matka lub para monogamiczna z młodymi		14
Hodowca ^(**)	poniżej 60	1 500	100	14

^(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

^(**) Młode chomiki po odstawieniu od matek można trzymać w takich większych zagęszczeniach przez krótki okres po odstawieniu do momentu rozdzielenia, pod warunkiem że zwierzęta utrzymywane są w większych pomieszczeniach z odpowiednim urozmaiceniem i powyższe warunki utrzymywania zwierząt nie skutkują naruszeniem dobrostanu zwierząt, takim jak: podwyższony poziom agresji, zachorowalności lub śmiertelności zwierząt, wykształcenie zaburzeń behawioralnych, lub reakcji fizjologicznych i behawioralnych na stres.

Tabela 1.5.

Świnki morskie

Podmiot zarządzający ośrodkiem	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) (*)
Użytkownik	do 200	1 800	200	23
	ponad 200 do 300	1 800	350	23
	ponad 300 do 450	1 800	500	23
	ponad 450 do 700	2 500	700	23
	ponad 700	2 500	900	23
Hodowca		2 500		23
		Para z młodymi. Każdej dodatkowej samicy hodowlanej należy zapewnić dodatkowo 1 000 cm ²		

(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

2. Króliki

Pomieszczenia, w których utrzymywane są króliki wyposaża się w półkę powyżej powierzchni podłogi. Zwierzę powinno móc wygodnie położyć się, usiąść lub przemieszczać pod taką półką. Półka nie powinna zajmować więcej niż 40 % powierzchni podłogi. W przypadku, gdy wykonywane badania lub wymagania weterynaryjne uniemożliwiają zastosowanie półki, należy zwiększyć powierzchnię pomieszczenia o 33 % dla pojedynczego królika i o 60 % dla pary. W przypadku, gdy półka jest przeznaczona dla królików w wieku poniżej 10 tygodni, jej wielkość wynosi co najmniej 55 cm na 25 cm, a wysokość ponad podłogą jest taka, aby zwierzęta mogły z tej półki korzystać.

Tabela 2.1.

Króliki w wieku ponad 10 tygodni

Wartości podane w tabeli 2.1 stosuje się do klatek i kojców. Dodatkowa powierzchnia podłogi na każdego królika wynosi minimum 3 000 cm² dla trzeciego, czwartego, piątego i szóstego królika, natomiast każdy kolejny królik wymaga dodatkowo zwiększenia powierzchni co najmniej o 2 500 cm².

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno lub dwa harmonijnie współżyjące zwierzęta (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)	Minimalne wymiary półek w pomieszczeniach (cm × cm)	Zalecana wysokość półki od podłogi pomieszczenia (cm)
poniżej 3	3 500	45	55 × 25	25
od 3 do 5	4 200	45	55 × 30	25
ponad 5	5 400	60	60 × 35	30

^(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

Tabela 2.2.

Królicia z młodymi

Masa ciała królicy (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Dodatkowa powierzchnia na skrzynki do budowy gniazda (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
poniżej 3	3 500	1 000	45
od 3 do 5	4 200	1 200	45
ponad 5	5 400	1 400	60

^(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

Tabela 2.3.

Króliki w wieku poniżej 10 tygodni

Wartości podane w tabeli stosuje się do klatek i kojców.

Wiek utrzymywanych zwierząt	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość (cm) ^(*)
Od odstawienia do 7 tygodnia życia	4 000	800	40
Od 7 do 10 tygodnia życia	4 000	1 200	40

^(*) Odległość w pionie pomiędzy podłogą a pokrywą górną pomieszczenia, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

3. Koty

Kotów nie utrzymuje się pojedynczo dłużej niż dwadzieścia cztery godziny bez przerwy. W przypadku stwierdzenia u kotów powtarzających się zachowań agresywnych wobec innych kotów, utrzymuje się ja pojedynczo jedynie wówczas, gdy nie można im zapewnić towarzystwa kotów, w stosunku do których nie wykazują one agresji. Co najmniej raz na tydzień monitoruje się stres społeczny u wszystkich osobników utrzymywanych w parach lub grupach. Samice z młodymi poniżej czterech tygodni życia lub samice w ostatnich dwu tygodniach ciąży można utrzymywać pojedynczo.

Tabela 3.

Koty

Minimalna przestrzeń, w której można utrzymywać kocię z młodymi, jest równa przestrzeni dla pojedynczego kota, jednak konieczne jest stopniowe zwiększanie tej powierzchni, tak aby do czwartego miesiąca życia kocięta zostały przeniesione do pomieszczeń odpowiadających wartościom wskazanym w tabeli 3.

Obszary karmienia i obszary, w których umieszczane są kuwety na odchody, są oddalone od siebie o co najmniej 0,5 m; obszarów tych nie zamienia się względem siebie.

	Powierzchnia podłogi ^(*) (m ²)	Powierzchnia półki (m ²)	Wysokość pomieszczenia (m)
Wartość minimalna dla jednego dorosłego osobnika	1,5	0,5	2
Dla każdego dodatkowego osobnika należy dodać	0,75	0,25	-

^(*) Powierzchnia podłogi bez powierzchni półek.

4. Psy

W miarę możliwości psom zapewnia się wybieg. Psów nie utrzymuje się pojedynczo dłużej niż cztery godziny bez przerwy.

Powierzchnia pomieszczenia wewnętrznego stanowi co najmniej 50 % minimalnej przestrzeni dostępnej dla psów, określonej w tabeli 4.1.

Wymiary dostępnej przestrzeni określono o wymogi dla psów rasy beagle. Rasy olbrzymie, takie jak bernardyny lub wilczarze irlandzkie, mogą wymagać przestrzeni o wymiarach znacznie przekraczających wartości podane w tabeli 4.1. Rozmiary przestrzeni dla ras innych niż laboratoryjne beagle określone są po zasięgnięciu opinii personelu weterynaryjnego.

W trakcie prowadzenia doświadczenia, jeżeli dane doświadczenie tego wymaga, psy utrzymywane w parach lub w grupie mogą być umieszczone w pomieszczeniu o powierzchni wynoszącej połowę łącznej przypadającej im powierzchni (2m² dla psa o masie ciała poniżej 20 kg, 4m² dla psa o masie ciała powyżej 20 kg). Okres przetrzymywania psa w takim pomieszczeniu nie może przekraczać czterech godzin bez przerwy.

Karmiącej suce z młodymi zapewnia się powierzchnię równą powierzchni przeznaczonej dla pojedynczej suki o takiej samej masie ciała.

Kojec hodowlany wyposaża się w dodatkowy przedział lub półkę, które umożliwiają suce czasową separację od szczeniąt.

Tabela 4.1.

Psy

Masa ciała	Minimalna	Minimalna	Minimalna	Minimalna
------------	-----------	-----------	-----------	-----------

utrzymywanych zwierząt (kg)	powierzchnia pomieszczenia (m ²)	powierzchnia podłogi na jedno lub dwa zwierzęta (m ²)	wartość dodatkowa dla każdego dodatkowego osobnika (m ²)	wysokość pomieszczenia (m)
do 20	4	4	2	2
ponad 20	8	8	4	2

Tabela 4.2.

Psy - szczenięta odstawione od matki

Masa ciała psa (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi/zwierzę (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
do 5	4	0,5	2
ponad 5 do 10	4	1,0	2
ponad 10 do 15	4	1,5	2
ponad 15 do 20	4	2	2
ponad 20	8	4	2

5. Fretki

Tabela 5.

Fretki

	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość (cm)
Zwierzęta do 600 g	4 500	1 500	50
Zwierzęta ponad 600 g	4 500	3 000	50
Dorosłe samce	6 000	6 000	50
Samica z młodymi	5 400	5 400	50

6. Zwierzęta naczelne

Młode zwierzęta z rzędu naczelnych nie mogą być oddzielane od matek przed osiągnięciem, w zależności od gatunku, wiek 6-12 miesięcy. Otoczenie w którym przebywają zwierzęta z rzędu naczelnych powinno umożliwiać im wykonywanie złożonego dziennego programu aktywności, a także korzystanie z zachowań zapewniających im

poczucie bezpieczeństwa oraz jest urozmaicone w sposób umożliwiający im właściwą dla gatunku aktywność ruchową.

Tabela 6.1.

Marmozety i tamaryny

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 8 miesiąca życia.

Gatunek	Minimalna powierzchnia podłogi pomieszczenia dla 1 ^(*) lub 2 zwierząt z młodymi do 5 miesiąca życia (m ²)	Minimalna dodatkowa kubatura na każde dodatkowe zwierzę powyżej 5 miesiąca życia (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m) ^(**)
Marmozety	0,5	0,2	1,5
Tamaryny	1,5	0,2	1,5

(*) Zwierzęta są trzymane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.
(**) Pułap pomieszczenia znajduje się na wysokości co najmniej 1,8 m od poziomu podłogi.

Tabela 6.2.

Małpy płaksowate

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 6 miesiąca życia.

Minimalna powierzchnia podłogi na 1 ^(*) lub 2 zwierzęta (m ²)	Minimalna dodatkowa kubatura na każde dodatkowe zwierzę powyżej 6 miesiąca życia (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
2,0	0,5	1,8

(*) Zwierzęta są utrzymywane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.

Tabela 6.3.

Makaki i koczkodany^(*)

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 8 miesiąca życia.

Utrzymywane zwierzęta	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna kubatura pomieszczenia (m ³)	Minimalna kubatura na jedno zwierzę (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
w wieku poniżej 3 lat ^(**)	2,0	3,6	1,0	1,8
w wieku od 3 lat ^(***)	2,0	3,6	1,8	1,8
utrzymywane do			3,5	2,0

celów hodowlanych ^(****)				
^(*) Zwierzęta są utrzymywane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach. ^(**) W pomieszczeniu o wymiarach minimalnych może przebywać do trzech zwierząt. ^(***) W pomieszczeniu o wymiarach minimalnych może przebywać do dwóch zwierząt. ^(****) W koloniach hodowlanych nie jest wymagana dodatkowa kubatura dla młodych zwierząt do 2 roku życia przebywających z matkami.				

Tabela 6.4.

Pawiany^(*)

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 8 miesiąca życia.

Utrzymywane zwierzęta	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna kubatura pomieszczenia (m ³)	Minimalna kubatura na jedno zwierzę (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
w wieku poniżej 4 lat ^(**)	4,0	7,2	3,0	1,8
w wieku od 4 lat ^(**)	7,0	12,6	6,0	1,8
utrzymywane do celów hodowlanych ^(****)			12,0	2,0
^(*) Zwierzęta są utrzymywane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach. ^(**) W pomieszczeniu o wymiarach minimalnych może przebywać do 2 zwierząt. ^(****) W koloniach hodowlanych nie jest wymagana dodatkowa kubatura dla młodych zwierząt do 2 roku życia przebywających z matkami.				

7. Zwierzęta gospodarskie

Tabela 7.1.

Bydło

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi/zwierzę (m ² /zwierzę)	Długość odcinka koryta do nieograniczonego żywienia bydła bezrogiego (m/zwierzę)	Długość odcinka koryta do ograniczonego żywienia bydła bezrogiego (m/zwierzę)
do 100	2,50	2,30	0,10	0,30
ponad 100 do 200	4,25	3,40	0,15	0,50
ponad 200 do 400	6,00	4,80	0,18	0,60
ponad 400 do 600	9,00	7,50	0,21	0,70
ponad 600 do 800	11,00	8,75	0,24	0,80
ponad 800	16,00	10,00	0,30	1,00

--	--	--	--	--

Tabela 7.2.

Owce i kozy

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi/zwierzę (m ² /zwierzę)	Minimalna wysokość przegrody (m)	Długość odcinka koryta do żywienia nieograniczonego (m/zwierzę)	Długość odcinka koryta do żywienia ograniczonego (m/zwierzę)
poniżej 20	1,0	0,7	1,0	0,10	0,25
ponad 20 do 35	1,5	1,0	1,2	0,10	0,30
ponad 35 do 60	2,0	1,5	1,2	0,12	0,40
ponad 60	3,0	1,8	1,5	0,12	0,50

Tabela 7.3.

Świnie i świnki miniaturowe

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (*) (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi dla jednego zwierzęcia (m ² /zwierzę)	Minimalna powierzchnia legowiskowa dla jednego zwierzęcia (w neutralnych warunkach termicznych) (m ² /zwierzę)
do 5	2,0	0,20	0,10
ponad 5 do 10	2,0	0,25	0,11
ponad 10 do 20	2,0	0,35	0,18
ponad 20 do 30	2,0	0,50	0,24
ponad 30 do 50	2,0	0,70	0,33
ponad 50 do 70	3,0	0,80	0,41
ponad 70 do 100	3,0	1,00	0,53
ponad 100 do 150	4,0	1,35	0,70
ponad 150	5,0	2,50	0,95
dorośle (zwyczajowo) knury	7,5		1,30

(*) Świnie mogą być utrzymywane w mniejszych pomieszczeniach przez krótki okres, na przykład przez wprowadzenie przegród w pomieszczeniu głównym, z uzasadnionych przyczyn natury weterynaryjnej lub doświadczalnej, na przykład jeśli wymagana jest indywidualna kontrola ilości przyjmowanej paszy.

Tabela 7.4.

Koniowate

Długość najkrótszej ściany pomieszczenia wynosi co najmniej 1,5 krotność wysokości zwierzęcia w kłębie. Wysokość pomieszczeń wewnętrznych powinna umożliwiać zwierzętom wyprostowanie się do pełnej wysokości.

Wysokość zwierzęcia w kłębie (m)	Minimalna powierzchnia podłogi/zwierzę (m ² /zwierzę)			Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
	Dla każdego zwierzęcia utrzymywanego w odosobnieniu lub w grupie do 3 sztuk	Dla każdego zwierzęcia utrzymywanego w grupie 4 lub więcej sztuk	Stanowisko porodowe/klacz ze źrebięciem	
1,00 do 1,40	9,0	6,0	16	3,00
ponad 1,40 do 1,60	12,0	9,0	20	3,00
ponad 1,60	16,0	$(2 \times WK)^{2(*)}$	20	3,00

(*) W celu zapewnienia odpowiedniej przestrzeni wymiary powierzchni dla każdego osobnika są obliczone na podstawie wysokości w kłębie (WK).

8. Ptaki

Tabela 8.1.

Kura domowa

W przypadku, gdy ze względów naukowych niemożliwe jest zapewnienie minimalnych wymaganych wymiarów pomieszczenia, czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez badacza w uzgodnieniu z personelem weterynaryjnym. W takich okolicznościach ptaki można utrzymywać w mniejszych pomieszczeniach zawierających odpowiednie urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,75 m².

Masa ciała utrzymywanych ptaków (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia na jednego ptaka (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
do 200	1,00	0,025	30	3
ponad 200 do 300	1,00	0,03	30	3
ponad 300 do 600	1,00	0,05	40	7
ponad 600 do 1 200	2,00	0,09	50	15
ponad 1 200 do 1	2,00	0,11	75	15

800				
ponad 1 800 do 2 400	2,00	0,13	75	15
ponad 2 400	2,00	0,21	75	15

Tabela 8.2.

Indyk domowy

Wszystkie boki pomieszczenia, w którym utrzymywane są indyki, mają długość co najmniej 1,5 m. W przypadku, gdy ze względów naukowych niemożliwe jest zapewnienie minimalnych wymaganych wymiarów pomieszczenia, czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez badacza w uzgodnieniu z personelem weterynaryjnym. W takich okolicznościach ptaki można utrzymywać w mniejszych pomieszczeniach jednocześnie zapewniając im urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej $0,75 \text{ m}^2$ i o minimalnej wysokości wynoszącej 50 cm dla ptaków poniżej 0,6 kg, 75 cm dla ptaków poniżej 4 kg, ale nie mniej niż 0,6 kg oraz 100 cm dla ptaków powyżej 4 kg. W pomieszczeniach tych można utrzymywać małe grupy ptaków zgodnie z dopuszczalnymi wielkościami przestrzeni określonymi w tabeli 8.2.

Masa ciała utrzymywanych ptaków (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m^2)	Minimalna powierzchnia na jednego ptaka (m^2)	Minimalna wysokość (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
do 0,3	2,00	0,13	50	3
ponad 0,3 do 0,6	2,00	0,17	50	7
ponad 0,6 do 1	2,00	0,30	100	15
ponad 1 do 4	2,00	0,35	100	15
ponad 4 do 8	2,00	0,40	100	15
ponad 8 do 12	2,00	0,50	150	20
ponad 12 do 16	2,00	0,55	150	20
ponad 16 do 20	2,00	0,60	150	20
ponad 20	3,00	1,00	150	20

Tabela 8.3.

Przepiórki

Masa ciała utrzymywanych ptaków (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m^2)	Powierzchnia na jednego ptaka trzymanego w parze (m^2)	Powierzchnia na każdego dodatkowego ptaka trzymanego w grupie (m^2)	Minimalna wysokość (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
do 150	1,00	0,5	0,10	20	4
ponad 150	1,00	0,6	0,15	30	4

Tabela 8.4.

Kaczki i gęsi

W przypadku, gdy ze względów naukowych niemożliwe jest zapewnienie minimalnych wymaganych wymiarów pomieszczenia, czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez badacza w uzgodnieniu z personelem weterynaryjnym. W takich okolicznościach ptaki można utrzymywać w mniejszych pomieszczeniach jednocześnie zapewniając im urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,75 m². Pomieszczenia takie mogą być wykorzystywane do utrzymywania małych grup ptaków zgodnie z wymogami dotyczącymi rozmiarów pomieszczeń podanymi w tabeli 8.4.

Masa ciała utrzymywanych ptaków (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Powierzchnia na jednego ptaka (m ²)*	Minimalna wysokość (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
Kaczki				
do 300	2,00	0,10	50	10
ponad 300 do 1 200(**)	2,00	0,20	200	10
ponad 1 200 do 3 500	2,00	0,25	200	15
ponad 3 500	2,00	0,50	200	15
Gęsi				
do 500	2,00	0,20	200	10
ponad 500 do 2 000	2,00	0,33	200	15
ponad 2 000	2,00	0,50	200	15
(*) Powierzchnia ta obejmuje sadzawkę o minimalnej powierzchni 0,5 m ² na 2 m ² pomieszczenia i minimalnej głębokości 30 cm. Sadzawka może zajmować do 50 % minimalnej powierzchni pomieszczenia. (**) Ptaki przed opierzeniem mogą być utrzymywane w pomieszczeniach o minimalnej wysokości 75 cm.				

Tabela 8.5.

Kaczki i gęsi: minimalne rozmiary sadzawki*

	Powierzchnia (m ²)	Głębokość (cm)
Kaczki	0,5	30
Gęsi	0,5	od 10 do 30
(*) Rozmiary sadzawki podano na 2 m ² pomieszczenia. Sadzawka może zajmować do 50 % minimalnej powierzchni pomieszczenia.		

Tabela 8.6.

Gołębie

Pomieszczenia są długie i wąskie (na przykład 2 m na 1 m), aby ptaki mogły odbywać krótkie loty.

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna wysokość (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)	Minimalna długość grzędy na jednego ptaka (cm)
do 6	2	200	5	30
od 7 do 12	3	200	5	30
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad 12 sztuk	0,15		5	30

Tabela 8.7.

Amadyna zebrowata

Pomieszczenia są długie i wąskie (na przykład 2 m na 1 m), aby ptaki mogły odbywać krótkie loty. W badaniach hodowlanych pary lęgowe mogą być utrzymywane w mniejszych pomieszczeniach jednocześnie zapewniając im urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,5 m² i minimalnej wysokości 40 cm. Czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez badacza w uzgodnieniu z personelem weterynaryjnym.

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna liczba karmników
do 6	1,0	100	2
od 7 do 12	1,5	200	2
od 13 do 20	2,0	200	3
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad 20 sztuk	0,05		1 na 6 ptaków

9. Płazy

Tabela 9.1.

Wodne ogoniaste

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm ²)	Minimalna powierzchnia lustra wody dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 10	262,5	50	13
ponad 10 do 15	525	110	13
ponad 15 do 20	875	200	15
ponad 20 do 30	1 837,5	440	15
ponad 30	3 150	800	20

^(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

Tabela 9.2.

Wodne bezogonowe^(*)

Długość ciała ^(**) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm ²)	Minimalna powierzchnia lustra wody dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna głębokość wody (cm)
mniej niż 6	160	40	6
od 6 do 9	300	75	8
ponad 9 do 12	600	150	10
ponad 12	920	230	12,5

^(*) Wymagania odnoszą się do zbiorników przeznaczonych do utrzymywania, a nie do zbiorników stosowanych do zapładniania naturalnego i stymulacji znoszenia jaj ze względu na wydajność hodowlaną, ponieważ te procedury wymagają mniejszych zbiorników. Wymagane wymiary podano dla zwierząt dorosłych w oznaczonych kategoriach rozmiarów; młode i kijanki należy przenieść lub zmienić wymiary pomieszczenia zgodnie z zasadą skali.

^(**) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

Tabela 9.3.

Ziemnowodne okresowo wodne bezogonowe

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna wielkość pomieszczenia ^(**) (cm ²)	Minimalna powierzchnia dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(***) (cm)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 5,0	1 500	200	20	10
ponad 5,0 do 7,5	3 500	500	30	10
ponad 7,5	4 000	700	30	15

(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.
 (**) Jedna trzecia powierzchni podłoża ziemnego, dwie trzecie powierzchni wodnej, o głębokości umożliwiającej zwierzętom zanurzenie się.
 (***) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

Tabela 9.4.

Ziemnowodne okresowo ziemne bezogonowe

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna wielkość pomieszczenia ^(**) (cm ²)	Minimalna powierzchnia dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(***) (cm)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 5,0	1 500	200	20	10
ponad 5,0 do 7,5	3 500	500	30	10
ponad 7,5	4 000	700	30	15

(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.
 (**) Dwie trzecie powierzchni podłoża ziemnego, jedna trzecia powierzchni wodnej, o głębokości umożliwiającej zwierzętom zanurzenie się.
 (***) Mierzona od powierzchni obszaru ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

Tabela 9.5.

Drzewne bezogonowe

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna wielkość pomieszczenia ^(**) (cm ²)	Minimalna powierzchnia dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(***) (cm)
do 3,0	900	100	30
ponad 3,0	1 500	200	30

^(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

^(**) Dwie trzecie powierzchni podłoża ziemnego, jedna trzecia powierzchni wodnej, o głębokości umożliwiającej zwierzętom zanurzenie się.

^(***) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

10. Gady

Tabela 10.1.

Żółwie wodne

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm ²)	Minimalna powierzchnia lustra wody dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 5	600	100	10
ponad 5 do 10	1 600	300	15
ponad 10 do 15	3 500	600	20
ponad 15 do 20	6 000	1 200	30
ponad 20 do 30	10 000	2 000	35
ponad 30	20 000	5 000	40

^(*) Mierzona w linii prostej od przedniej do tylnej krawędzi skorupy.

Tabela 10.2.

Wężę ziemne

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna powierzchnia podłogi (cm ²)	Minimalna powierzchnia dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(**) (cm)
do 30	300	150	10
ponad 30 do 40	400	200	12
ponad 40 do 50	600	300	15
ponad 50 do 75	1 200	600	20
ponad 75	2 500	1 200	28

^(*) Mierzona od pyszczka do końca ogona.
^(**) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

ZAŁĄCZNIK Nr 2

**ZAKRES TEMPERATURY W POMIESZCZENIACH DLA ZWIERZĄT UTRZYMYWANYCH W
KLATKACH, KOJCACH LUB NA WYBIEGACH WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ**

Gatunki zwierząt lub grupy gatunków	Optymalny przedział temperatury (°C) ^{*)}
marmozety i tamaryny	23-28
małpy płaskowate	22-26
makaki niedźwiedzie i rezusy	16-25
makaki długoogoniaste	21-28
pawiany	16-28
mysz domowa (<i>Mus musculus</i>) szczur wędrowny (<i>Rattus norvegicus</i>) chomik syryjski (<i>Mesocricetus auratus</i>) chomik chiński (<i>Cricetus griseus</i>) myszokoczek mongolski (<i>Meriones unguiculatus</i>) świnka morska (<i>Cavia porcellus</i>)	20-24
królik europejski (<i>Oryctolagus cuniculus</i>) kot domowy (<i>Felis catus</i>) pies domowy (<i>Canis familiaris</i>)	15-21
fretki	15-24
przepiórki gołębie kaczki domowe gęsi kury domowe indyki domowe	15-25

^{*)} Zwierzęta bardzo młode lub bezwłose należy utrzymywać w temperaturze wyższej niż podana w tabeli, dostosowanej do ich wymagań.

ZALECANY OKRES KWARANTANNY DLA NIEKTÓRYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT

Gatunki	Dni
mysz domowa (<i>Mus musculus</i>)	5-15
szczur wędrowny (<i>Rattus norvegicus</i>)	5-15
świnka morska (<i>Cavia porcellus</i>)	5-15
chomik syryjski (<i>Mesocricetus auratus</i>)	5-15
królik europejski (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	20-30
kot domowy (<i>Felis catus</i>)	20-30
pies domowy (<i>Canis familiaris</i>)	20-30
zwierzęta naczelne	40-60

ZAŁĄCZNIK Nr 4

MINIMALNE WARUNKI UTRZYMYWANIA RYB W OŚRODKACH

Zarządzający ośrodkiem, który utrzymuje ryby, zapewnia:

- 1) wystarczającą dla danego gatunku ryb ilość wody,
- 2) przepływ wody w systemach recyrkulacji lub filtrowania w akwariach, który:
 - a) utrzymuje parametry jakościowe wody wystarczające do podtrzymania aktywności i czynności fizjologicznych właściwych dla danego gatunku i etapu rozwojowego ryb,
 - b) umożliwia rybom pływanie w naturalnym położeniu i naturalne zachowanie, przy uwzględnieniu ich wielkości, wieku, stanu zdrowia i metody karmienia;
- 3) filtrowanie lub uzdatnianie wody w celu usunięcia substancji szkodliwych dla ryb;
- 4) monitorowanie parametrów jakościowych wody, o których mowa w pkt 2 lit a;
- 5) możliwość aklimatyzacji i dostosowania się ryb do zmian jakości wody;
- 6) stężenie tlenu w wodzie optymalne dla danego gatunku i dla warunków, w jakich ryby są utrzymywane;
- 7) stężenie związków azotu w wodzie na poziomie nieszkodliwym dla zdrowia ryb;
- 8) wartość pH wody optymalną dla danego gatunku ryb, utrzymywaną na stabilnym poziomie;
- 9) optymalne zasolenie wody dla danego gatunku ryb i ich etapu rozwojowego;
- 10) stopniowe zmiany zasolenia i temperatury wody;
- 11) optymalną temperaturę wody dla danego gatunku ryb, utrzymywaną na stabilnym poziomie;
- 12) cykl dobowy oświetlenia optymalny dla danego gatunku ryb;
- 13) ograniczenie hałasu do poziomu tolerancji danego gatunku ryb;
- 14) oddzielenie, o ile jest to możliwe ze względów technicznych lub organizacyjnych, urządzeń powodujących hałas lub wibracje, od akwariów z rybami;
- 15) optymalne dla danego gatunku ryb zagęszczenie w akwariach, uwzględniające ich potrzeby środowiskowe, stan zdrowia i dobrostan;
- 16) urozmaicone środowisko bytowania w akwariach, zapewniające w razie potrzeby kryjówki lub podłoże denne, chyba że charakterystyka behawioralna danego gatunku ryb wskazuje, że nie są im one potrzebne;

- 17) karmę dostosowaną do danego gatunku ryb, w ilościach i z częstotliwością odpowiadającym potrzebom ryb, przy uwzględnieniu szczególnych potrzeb ryb w fazie larwalnej podczas przejścia z pokarmu żywego na sztuczny;
- 18) ograniczenie czynności wymagających kontaktu fizycznego z rybami.

UZASADNIENIE

Przedmiotowy projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 19 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. poz. 266), zgodnie z którym minister właściwy do spraw rolnictwa, w drodze rozporządzenia, określi minimalne wymagania, jakie powinien spełniać ośrodek, oraz minimalne wymagania w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, biorąc pod uwagę potrzeby fizjologiczne i etologiczne gatunków zwierząt utrzymywanych w ośrodku oraz konieczność zapewnienia utrzymywanym zwierzętom dobrostanu i prawidłowego stanu zdrowia.

Obecnie objęte projektowanym rozporządzeniem zagadnienia są regulowane rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców (Dz. U. poz. 368).

Projektowane rozporządzenie implementuje przepisy zawarte w załączniku III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 226 z 20.10.2010, str. 33). W projekcie rozporządzenia uwzględniono nową terminologię zgodnie z transponowaną dyrektywą 2010/63/UE oraz uwzględniono podmioty zajmujące się hodowlą i dostarczaniem zwierząt do użytkowników przeprowadzających procedury i doświadczenia z użyciem zwierząt.

W projekcie rozporządzenia określono warunki, jakie powinny spełnić ośrodki, w których są utrzymywane zwierzęta przeznaczone do eksperymentów naukowych przez użytkowników, hodowców i dostawców oraz warunki utrzymania i opieki, jakie należy zapewnić zwierzętom opierając się na wytycznych zawartych w szczególności w załączniku do dyrektywy 2010/63/UE. Warunki bytowe dla poszczególnych gatunków zwierząt, normy powierzchni oraz okresy kwarantanny zostały określone w załącznikach do projektowanego rozporządzenia.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku.

Problematyka uregulowana w projekcie rozporządzenia jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji i aktów normatywnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt rozporządzenia zostanie zgłoszony do wykazu prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Opracowano w Departamencie

Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii

PODSEKRETARZ STANU
Ewa Lech

Akceptował:

Steinby 15.06.2016

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii
Krystian Popławski

Z-CA DYREKTORA DEPARTAMENTU
PRAWNO-LEGISLACYJNEGO

Grzegorz Gorzowski

Dyrektor Departamentu
Prawno-Legislacyjnego

Grzegorz Gorzowski

Nazwa projektu

Projekt rozporządzenia w sprawie minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku

Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

**Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra,
Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu**
Ewa Lech – Podsekretarz Stanu

Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu
Agnieszka Staniszevska tel. 22 623 14 59
agnieszka.staniszevska@minrol.gov.pl

Data sporządzenia

28.04.2016r.

Źródło:

ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r.
o ochronie zwierząt wykorzystywanych do
celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U.
z 2015 r. poz. 266),
dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady
2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w
sprawie ochrony zwierząt
wykorzystywanych do celów naukowych
(Dz. Urz. UE L 226 z 20.10.2010, str. 33).

Nr w wykazie prac

OCENA SKUTKÓW REGULACJI**1. Jaki problem jest rozwiązywany?**

Obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców (Dz. U. Nr 50 poz. 368) nie uwzględnia wszystkich regulacji przewidzianych przez dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010). Celem przyjęcia tej dyrektywy była poprawa dobrostanu zwierząt, między innymi dzięki uwzględnieniu w przepisach nowej wiedzy naukowej dotyczącej zdolności zwierząt do odczuwania i wyrażania bólu, cierpienia, dystresu lub trwałego uszkodzenia organizmu. Projektowane rozporządzenie ma na celu podjęcie działań na rzecz dostosowania polskiego porządku prawnego do przepisów europejskich, w szczególności określenie zgodnie z normami europejskimi szczegółowych wymagań, jakie powinien spełniać ośrodek, oraz minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami wykorzystywanymi do celów naukowych lub edukacyjnych.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rekomendowanym rozwiązaniem problemu jest wydanie rozporządzenia wypełniającego upoważnienie ustawowe zawarte w art. 19 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 266), która transponuje przepisy dyrektywy. Celem zapewnienia zwiększonych standardów ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych w rozporządzeniu uregulowano m.in. zasady utrzymywania i postępowania ze zwierzętami wykorzystywanymi do celów naukowych i edukacyjnych i prowadzenia działalności przez hodowców, dostawców i użytkowników. Odpowiednie wymagania postawione zostały również ośrodkom hodowców, dostawców i użytkowników w związku z utrzymywaniem zwierząt. Powyższe rozwiązania skutkować będą poprawą dobrostanu zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Należy podkreślić, że opisywana materia ma istotne znaczenie – rocznie do doświadczeń wykorzystywanych jest ok. 220-280 tys. zwierząt (dane za ostatnie 3 lata). Po uchwaleniu ustawy i wejściu w życie

JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania Wszystkie obowiązki wynikające z rozporządzenia będą realizowane w ramach środków przeznaczanych obecnie na system ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych i edukacyjnych. W związku z tym rozporządzenie nie spowoduje powstania kosztów dla budżetu państwa.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki [w mln zł]

Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
--	---	---	---	---	---	----	----------------

W ujęciu Hodowcy
pieniężnym Dostawcy
(w mln zł, Użytkownicy
ceny stałe z
2014 r.)

Niemierzalne	Hodowcy Dostawcy Użytkownicy	Proponowane rozwiązania przyniosą korzyści hodowcom, dostawcom i użytkownikom w postaci poprawy społecznego postrzegania prowadzonej przez nich działalności. Przełożyć się to powinno na większe zainteresowanie prowadzeniem badań ze strony przedsiębiorców.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Podstawowym kosztem rozporządzenia będzie konieczność wdrożenia nowych standardów, jakie powinny spełniać ośrodki w zakresie opieki nad zwierzętami. Na podstawie wyników ankiety przesłanej hodowcom (zmiany te dotyczą przede wszystkim tej grupy) oszacowano, że maksymalny koszt dostosowania pomieszczeń i klatek do nowych wymagań wyniesie maksymalnie 517 tys. na jednego hodowcę. Uwzględniając łączną liczbę hodowców (61) oraz okres przejściowy na dostosowanie się do nowych standardów (01.01.2017), wydatki hodowców z tego tytułu oszacowano na 31,55 mln zł łącznie do końca roku 2016. Należy podkreślić, że jest to koszt maksymalny – prawdopodobnie realne koszty będą niższe, m.in. mając na względzie to, że standardy w zakresie pomieszczeń i klatek znane są od dłuższego czasu i hodowcy rozpoczęli już proces dostosowywania się do nowych przepisów. Powyższe	

dane zostały przekazane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

- tak
 nie
 nie dotyczy

- zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

- zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

- tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie w niewielkim stopniu wpłynie na rynek pracy. Należy spodziewać się, że dotychczasowe miejsca pracy u hodowców, dostawców oraz użytkowników zostaną utrzymane. W niektórych jednak przypadkach zmiany wiązać się będą z koniecznością podniesienia kwalifikacji pracowników poprzez szkolenia.

10. Wpływ na pozostałe obszary

- środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne: dobrostan zwierząt

- demografia
 mienie państwowe

- informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Proponowane w projekcie zmiany przewidujące podniesienie standardów utrzymywania zwierząt prowadzić będą do podniesienia standardu utrzymywania zwierząt w ośrodkach i

zminimalizowania cierpienia zwierząt do niezbędnego i akceptowalnego społecznie minimum.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie 1 stycznia 2017 r.

Okres przejściowy dla wdrożenia w ośrodkach nowych standardów w zakresie opieki nad zwierzętami zakończy się 31 grudnia 2016 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ze względu na specyfikę rozporządzenia i jego głównym cel, jakim jest poprawa dobrostanu zwierząt, niemożliwe jest zastosowanie mierników pozwalających określić, czy oczekiwane efekty zostały osiągnięte.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)